

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 109)

213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 492 Sayılı Harçlar Kanunu ile 474 Sayılı Kanuna Ekli Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde Değişiklik Yapılması, Gelir ve Kurumlar Vergileri Üzerinden Ödenen Fonların Birleştirilmesi; Gümrük Vergisi Hâsılatı ile Fon Payı Hâsılatının Dağılımı; 26.1.1967 Tarihli ve 827 Sayılı Kanun ile 31.10.1990 Tarihli ve 3675 Sayılı Kanunun, 31.12.1960 Tarihli ve 193 Sayılı, 2.2.1981 Tarihli ve 2380 Sayılı, 7.11.1985 Tarihli ve 3238 Sayılı, 29.5.1986 Tarihli ve 3294 Sayılı Kanunların Bazı Hükümlerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/385)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-318/03927

16.4.1992

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye ve Gümrük Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 9.4.1992 tarihinde kararlaştırılan "213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 492 Sayılı Harçlar Kanunu ile 474 Sayılı Kanuna Ekli Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde Değişiklik Yapılması; Gelir ve Kurumlar Vergileri üzerinden ödenen Fonların Birleştirilmesi; Gümrük Vergisi Hâsılatı ile Fon Payı Hâsılatının Dağılımı; 26.1.1967 Tarihli ve 827 Sayılı Kanun ile 31.10.1990 Tarihli ve 3675 Sayılı Kanununun, 31.12.1960 Tarihli ve 193 Sayılı, 2.2.1981 Tarihli ve 2380 Sayılı, 7.11.1985 Tarihli ve 3238 Sayılı, 29.5.1986 Tarihli ve 3294 Sayılı Kanunların Bazı Hükümlerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Süleyman Demirel

Başbakan

GENEL GEREKÇE

İzlenen ekonomik, sosyal ve malî politikalara uygunluk sağlamak ve bu politikaların hedeflerine ulaşmasına katkıda bulunmak amacıyla vergi sistemimizde bazı düzenlemelerin yapılması zorunlu görülmüştür.

Bu çerçevede, sermaye piyasasının gelişmesine katkıda bulunmak, yeni oluşturulan sermaye piyasası kurumlarının araçlarının yerleşmesine yardımcı olmak, bireysel ve kurumsal tasarrufların sermaye piyasasında değerlendirilmesine imkân sağlamak, bu kanalla sanayinin finansman ihtiyacına cevap vermek amacıyla vergi sistemimizde bazı düzenlemeler yapılmaktadır.

Tasarı ile asgarî ücretin vergiden istisna edilmesini sağlayıcı düzenlemeye de yer verilmekte; kentsel rantların vergilendirilmesi amacıyla bazı düzenlemeler yapılmakta; kurumlar vergisi istisnalarına bazı sınırlamalar getirilmekte; gelir vergisi tevkifat oranlarında değişik durumlara göre farklılaşmaya imkân verecek düzenlemelere gidilmekte, Türk müteşebbislerinin bazı ülkelere açılmasını ve yatırım yapmalarını sağlayıcı vergi teşvik tedbirleri getirilmektedir.

Diğer taraftan, değişik gerekçelere dayanılarak muhtelif mevzuat ile ithal sırasında pek çok vergi, resim, hisse ve fon alınmaktadır. Gümrük vergisi, belediye hissesi, ithalde alınacak damga resmi, Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu (DFİF), Toplu Konut Fonu, ulaştırma altyapıları resmi, ek vergi ve katma değer vergisi bunlardan başlıcalarıdır.

İthalde alınan söz konusu yüklerin sayılarının fazlalığı gümrük işlemlerinde karmaşıklığa ve ilave iş yüküne neden olmakta, bu da ithalatçıların ve Gümrük İdaresinin haklı şikâyetlerini yol açmaktadır.

Ayrıca, ithalatta uyguladığımız bazı resim ve fonlar Avrupa Topluluğu ve GATT gibi uluslararası platformlarda ithalatı kısıtlayıcı tarife engelleri olarak görülmekte ve İthalat Rejimi Kararları ile uluslararası taahhütlerimizin çok altında gümrük vergisi nispetleri uyguladığımızıza bakılmaksızın, Türkiye gereksiz ve haksız eleştirilere hedef olmaktadır.

Bu bakımdan, ithalde alınan vergi, resim, hisse ve fonların sayılarının azaltulması, bir yandan gümrük işlemlerinde basitliği sağlayacak diğer yandan uluslararası platformlarda Türkiye'ye yönelik eleştirileri ortadan kaldıracaktır. Bakanlar Kurulu Kararı ile; ithalde alınan fonların kaldırılması ya da nispetlerinin sıfıra indirilmesi mümkün bulunmaktadır. Yüce Meclis'e sunulan bu Tasarı ile de; belediye hissesinin, ithalde alınacak damga resmi ile ulaştırma altyapıları resminin kaldırılması öngörülmektedir.

Kaldırılacak veya nispeti sıfırlanacak hisse, resim ve fonlar nedeniyle ortaya çıkacak gelir kaybını ve koruma marjı boşluğunu telafi etmek amacıyla, uluslararası taahhütlerimiz elverdiği ölçüde, fiili gümrük vergisi nispetlerinin yükseltilmesi yoluna gidilecektir.

Öngörülen amaçların arzu edildiği şekilde yerine getirilmesine imkân verme bakımından; Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde, spesifik olarak vergilendirilen eşyaların değerleri üzerinden % 25 oranında nispi gümrük vergisine tabi olmaları esası getirilmektedir.

Diğer taraftan, (DFİF) ile ulaştırma altyapıları resminin kaldırılması sonucu ortaya çıkacak Fonun ve liman işleten kamu iktisadî kuruluşların gelir kaybını bir ölçüde karşılamak amacıyla Tasarı'da gümrük vergisi hâsılatında bu Fon ve kuruluşlara pay verilmesi öngörülmektedir.

Bunun yanısıra, gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri ile sorumlularının, hesaplanan gelir ve kurumlar vergileri üzerinden ayrıca üç değişik fon için ödeme yapmaları, uygulamada hem mükellefler hem de vergi idaresi açısından bazı güçlükler yaratmaktadır.

Bu konuda basitlik sağlamak amacıyla üç fon (Savunma Sanayii Destekleme Fonu; Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu; Çıracılık, Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu) tek fon altında birleştirilmektedir.

Tasarı, bu suretle birleştirilen ve nispeti % 10 olarak belirlenen fon hâsılatından, her yıl Bütçe Kanunu ile belirlenen oranlarda pay verilmesini öngörmektedir. Ayrıca, Bakanlar Kurulu'na fonun % 10'luk nispetini sifıra kadar indirme konusunda yetki verilmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

BİRİNCİ BÖLÜM

VERGİ USUL KANUNU İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİĞİN GEREKÇESİ

Madde 1. — Mevcut Kanun metninde, dar mükellefler, yeniden değerlendirme yapabilmeye kapsamı dışında bırakılmışlardır. Yapılan değişiklikle yabancı sermayeyi teşvik ve rekabet eşitliğini sağlamak amacıyla dar mükelleflere de yeniden değerlendirme yapma imkânı tanınmış bulunmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

GELİR VERGİSİ KANUNU İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİKLERİN GEREKÇESİ

Madde 2. — Gelir Vergisi Kanununun 31 inci maddesinde, ücret gelirlerinin gerçek usulde vergilendirilmesinde günlük 3 000 lira, aylık 36 000 lira ve yıllık 432 000 lira özel indirim uygulanması öngörülmüştür. Ayrıca maddede, bu tutarların 15 katına kadar artırılması konusunda Bakanlar Kurulunun yetkili olduğu hükme bağlanmıştır. Bu yetki kullanılmak suretiyle, özel indirim tutarları zaman içinde 3 kata varan bir ölçüde artırılmıştır.

Maddede yapılan değişiklik ile Bakanlar Kuruluna, özel indirim tutarlarını, sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçilere uygulanan asgarî ücret tutarına kadar artırmaya yetki verilmektedir. Ayrıca, bu yetki kalkınmada öncelikli yöreler ile bu yörelere dahil olan il ve ilçeler itibarıyla, farklı özel indirim tutarı tespit edilmek suretiyle kullanılabilmesi gibi kalkınmada öncelikli yöreler ve diğer yörelerde asgarî ücret üzerinden ücret alanlara farklı özel indirim tutarları tespit edilmek suretiyle de kullanılabilir.

Madde 3. — Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 39 uncu maddesi yeniden düzenlenmektedir. Yapılan düzenlemede, maddenin mevcut halinde yer alan ticarî kazancın tespitinde indirilecek gelirlerle ilgili hükümler aynen korunmaktadır. Ayrıca, bu Tasarı ile Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 12 numaralı bendinde yapılan değişikliğe paralel olarak, kurumlar vergisinden istisna edilen yatırım fonları katılma belgelerinden sağlanan gelirler ile yatırım ortaklıkları hisse senetlerine ödenen kâr payları da indirilen gelirler arasına dahil edilmektedir.

Bu suretle, Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonları ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarına ait katılma belgesi veya hisse senetlerine sahip işletmeler, bu menkul kıymetlerden sağladıkları söz konusu kâr paylarını, öncelikle hâsılat yatacazlar, daha sonra ticarî kazançtan indireceklerdir. Kurumlar vergisi mükellefleri bu indirim beyanname üzerinde yapacaklardır.

Öte yandan, Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 12 numaralı bendinde yapılan bir başka düzenleme ile portföylerinin en az % 25'i hisse senetlerinden oluşan menkul kıymetler yatırım fonları ile aynı nitelikteki menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının, portföy işletmeciliği kazançları kurumlar vergisinden müstesna tutulmaktadır. Dolayısıyla, menkul kıymetler yatırım fonları ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının portföylerinde yer alan hisse senetlerinin oranına bakılmaksızın bunlara ait katılma belgeleri veya hisse senetlerine ödenen kâr payları, bu maddeye göre ticarî kazançtan indirilecektir.

Diğer taraftan, daha önce Gelir Vergisi Kanununun geçici 28 inci maddesine göre ticarî kazançtan indirilen Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığına çıkarılan menkul kıymetlerin gelirleri de bu madde kapsamına alınmak suretiyle indirim konusu yapılması sağlanmaktadır. Böylece gerek Toplu Konut İdaresi gerekse Kamu Ortaklığı İdaresi tarafından çıkarılan ve Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin 5 numaralı bendinde yer alan menkul kıymetlerden sağlanan gelirler daha önce olduğu gibi gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerince ticarî kazançtan indirilecektir.

Madde 4. — Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının 1 numaralı bendinde yer alan “Menkul Kıymetler Yatırım Fonları” ifadesi, “Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonları” şeklinde değiştirilmektedir. Yapılan bu düzenleme teknik bir düzenlemedir.

Madde 5. — Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80 inci maddesinin 2 ve 7 numaralı bentlerinde değişiklik yapılmaktadır.

Söz konusu maddenin 2 numaralı bendinde yapılan değişiklikle, daha önce geçici 27 nci maddede yer alan istisna, bu bent kapsamında vergilendirilmeyecek değer artışı kazancı olarak yeniden düzenlenmekte ve 31.12.1993 tarihinde süresi sona erecek olan istisna, sürekli hale getirilmektedir.

Bu suretle, gerçek kişilerin iktisap ettikleri menkul kıymetleri, bankalar, aracı kurumlar ve borsa komisyoncuları vasıtasıyla elden çıkarmaları halinde doğan kazançlar vergilendirilmeyecektir. Ancak, kendi nam ve hesaplarına menkul kıymet alım-satımı ile devamlı uğraşanların bu faaliyetlerinden elde ettikleri kazançların bu kapsamda düşünülmesi mümkün değildir.

Bu düzenleme ile kişilerin tasarruflarının, menkul kıymetlere yatırmaları, vergi yoluyla teşvik edilmekte ve böylece sermaye piyasasının güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Diğer taraftan, maddenin 7 numaralı bendinde yapılan değişiklikle de bentte yer alan bir yıllık süre, dört yıla çıkarılmaktadır. Buna göre, ticarî amaç dışında gayrimenkul mal ve hakların iktisap tarihinden itibaren dört yıl içinde elden çıkarılması halinde, elde edilen kazançlar, değer artışı kazancı olarak vergilendirilecektir. Söz konusu gayrimenkul mal ve bu nitelikteki hakların iktisap tarihinden itibaren dört yıl geçtikten sonra elden çıkarılmasından doğan kazançlar ise vergilendirilmeyecektir. Bu suretle, spekülatif amaçla gayrimenkul alıp satanların vergilendirilmesi sağlanmış olmaktadır. Öte yandan, yukarıda yazılı gayrimenkul ve bu mahiyetteki hakların ticarî amaçla alınıp satılmasından doğan kazançlar, süre şartı aranmaksızın bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da vergilendirilecektir.

Madde 6. — Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinde aşağıdaki değişiklikler yapılmaktadır.

1. Maddede yer alan "...menkul kıymetler yatırım fonu yönetenler..." ifadesi, "...yatırım fonları yönetenler..." şeklinde değiştirilmektedir.

2. 94 üncü maddenin 9 numaralı bendine göre Devlet tahvili ve Hazine bonusu faizlerinden yapılacak tevkifat oranının farklı tespit edilmesine imkân sağlamak amacıyla, bu bentte yer alan Devlet tahvil faizi ve Hazine bonusu faizi ayrı bentlerde düzenlenmektedir. Ayrıca, aynı bendin (b) alt bendinde yer alan "gelir ortaklığı senetlerinden sağlanan gelirler" ifadesi, Toplu Konut İdaresi ile Kamu Ortaklığı İdaresince çıkarılan menkul kıymetleri kavrayacak şekilde değiştirilmektedir. Bu değişiklikler teknik nitelik taşıyan düzenlemelerdir.

3. Söz konusu maddenin 15 numaralı bendine (d) alt bendi eklenmektedir. Mevcut 15 numaralı bentde, Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 39 uncu maddesine göre, ticarî kazançtan indirilen Devlet tahvili ve Hazine bonusu faizleri ile Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresince çıkarılan menkul kıymet gelirlerinden tevkifat yapılmaktadır. Bu bende eklenen (d) alt bendi ile portföy işletmecili kazançları kurumlar vergisinden müstesna tutulan Menkul Kıymet Yatırım Fonlarına ait katılma belgelerinden sağlanan kâr payları ve yine portföy işletmeciliği kazançları kurumlar vergisinden müstesna tutulan Menkul Kıymetler Yatırım Ortaklıklarına ait hisse senetleri dolayısıyla elde edilen kâr payları ile risk sermayesi yatırım fonları veya ortaklıkları, gayrimenkul yatırım fonları veya ortaklıklarının katılma belgeleri veya hisse senetlerinden elde edilen kâr payları üzerinden tevkifat yapılması esası getirilmektedir.

Buna göre, ticarî işletmeler (kurumlar dahil), aktiflerinde kayıtlı bulunan yukarıda adı geçen kurumlara ait katılma belgesi ve hisse senetleri dolayısıyla elde ettikleri kâr paylarını, öncelikle hasılat yazacaklardır. Daha sonra bu işletmeler, hasılat yazdıkları bu kâr paylarını, Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 39 uncu maddesine göre ticarî kazançtan (kurumlarda kurum kazancından) indireceklerdir. Ticarî kazançtan indirilen bu kâr payları üzerinden bu bende göre gelir vergisi tevkifatı yapılacaktır.

Ancak, söz konusu bentte yazılı tevkifat oranının yeniden tespiti konusunda Bakanlar Kurulunun yetkisi bulunduğundan, gerektiğinde tevkifat nispetini Bakanlar Kurulu herbir ödeme ve gelir için ayrı ayrı sifıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit edebilecektir.

4. Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 15 numaralı bentten sonra gelen ve Bakanlar Kuruluna yetki veren dördüncü paragrafı değiştirilmektedir. Yapılan düzenleme ile vergiden istisna edilen kazançlara uygulanan tevkifat nispetlerinde farklılaştırma imkânı getirilmektedir. Mevcut hükme göre Bakanlar Kurulu, 94 üncü maddede yer alan tevkifat nispetini, herbir bentte yer alan ödemeler için ayrı ayrı tespit edebilmekte; ayrıca, tam ve dar mükellefler itibariyle farklı nispet tespit etmek suretiyle de bu yetkisini kullanabilmektedir. Öngörülen değişiklikle, Bakanlar Kurulu;

a) Tam ve dar mükellefler ile gerçek ve tüzel kişiler itibariyle farklı oran tespit edebilecektir.

b) 8 numaralı bent kapsamına giren kurumlar vergisinden muaf veya müstesna kazanç ve iratların herbiri için iş ve mükellef grupları, sektörler ve faaliyet konuları, kazancın elde edildiği ülkeler ve menkul kıymet gelirlerinde menkul kıymetlerin türüne göre tevkifat nispetlerini ayrı ayrı belirleyebilecektir.

Mesela Kurumlar Vergisi Kanununun 8/4 üncü maddesine göre, Kurumlar Vergisinden müstesna tutulan, yurt dışı inşaat taahhüt kazançlarına uygulanan tevkifat oranı ile dış navlun kazançlarına uygulanacak vergi tevkifat oranı birbirinden farklı nispette belirlenebilecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KURUMLAR VERGİSİ KANUNU İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİKLERİN GEREKÇESİ

Madde 7. — Bu madde ile Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci maddesinde yer alan “Menkul Kıymetler Yatırım Fonları” ifadeleri, “Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonları” şeklinde değiştirilmektedir.

Madde 8. — Bu madde ile Kurumlar Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin 15 numaralı bendine bir parantez içi hüküm eklenmektedir. Eklenen hükümlerle, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıfların bu muafiyetlerinin, iktisadî işletmelerini kapsamayacağı öngörülmektedir.

Buna göre, Bakanlar Kuruluna vergi muafiyeti verilen vakıfların iktisadî işletmelerin kazançları muafiyetle ilgilendirilmeyecektir. Ancak, bu vakıfların iktisadî işletmelerinden sağladıkları kazançları, bu Tasarı ile Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesine eklenen bir hükümlerle, kurumlar vergisinden istisna edilmesi öngörülmektedir.

Madde 9. — Bu madde ile Kurumlar Vergisi Kanununun istisnalara ilişkin 8 inci maddesinde aşağıdaki değişiklikler yapılmaktadır.

1. Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 10 numaralı bendinin sonuna eklenen hükümlerle, “Turizm Müessesesi Belgesi” veya “Seyahat Acentası İşletme Belgesi” almış olan kurumların döviz olarak elde etmiş oldukları hasıllata uygulanan % 20 istisna oranının sıfıra kadar indirilmesi veya kanunî seviyesine yükseltilmesi konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir.

2. Maddenin mevcut 4 numaralı bent hükmüne göre, kambiyo mevzuatı gereğince Türkiye’ye getirildiğinin tevsik edilmesi kaydıyla, yurt dışında yapılan inşaat, onarma ve montaj işleri ile teknik hizmetlerden sağlanan kazançlar, kurumlar vergisinden müstesna bulunmaktadır.

Yapılan değişiklikle, mevcut istisna hükmü aynen muhafaza edilmekte; ancak, karşılıklı olmak kaydıyla Bakanlar Kurulunca belirlenecek ülkelerde ve belirlenen işkollarında kurumlar vergisi mükelleflerince yapılacak faaliyetlerden elde edilecek kazançlar da istisna kapsamına alınmaktadır. Ancak, istisnanın uygulanabilmesi için, yurtdışında yapılan faaliyetlerden elde edilecek kazançların kambiyo mevzuatı gereğince Türkiye’ye getirildiğinin tevsiki zorunlu bulunmaktadır.

3. Bilindiği gibi maddenin mevcut 12 numaralı bendi ile Menkul Kıymetler Yatırım Fonları ile Menkul Kıymetler Yatırım Ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları kurumlar vergisinden müstesna tutulmaktadır.

Anılan bent hükmünde yapılan değişiklikle, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonları ve menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları ile risk sermayesi yatırım fonları veya ortaklıkları, gayrimenkul yatırım fonları veya ortaklıklarının kazançları kurumlar vergisinden müstesna tutulmaktadır. Bu düzenlemeler bentde, alt bentler şeklinde düzenlenmektedir.

Böylece, fonlar arasında, portföylerinde yer alan hisse senetlerinin durumuna göre farklı tevkifat oranlarının belirlenmesi mümkün olabilecektir.

Bakanlar Kurulu, bu hükmeye göre, portföylerinin en az % 25'i hisse senetlerinden oluşan yatırım fonları ve yatırım ortaklıkları için farklı tevkifat oranı belirlemesi halinde, bu oran, portföylerindeki hisse senetlerinin aylık ortalamaları hiçbir şekilde % 25'in altına düşmeyen fon ve yatırım ortaklıkları için geçerli olacaktır.

Buna göre, Menkul Kıymetler Yatırım Fonları ve Menkul Kıymetler Yatırım Ortaklıklarının portföyünü oluşturan hisse senetlerinin en az % 25 oranında olup olmadığına bakılmaksızın portföy işletmeciliği kazançları kurumlar vergisinden müstesna tutulacaktır.

Diğer taraftan, anılan bent hükmüyle Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir. Bu yetki çerçevesinde Bakanlar Kurulu bu bentte yer alan en az hisse senedi bulundurma oranı olan % 25 oranını, % 20'ye kadar indirebilecek veya % 100'e kadar artırmaya yetkilidir.

4. Maddenin 13 numaralı bent hükmünde yapılan değişiklikle de kurumların rüçhan hakkı kuponlarının satışından elde ettikleri kazançlar ile fiyat önceliği veren hisse senetlerinin kupon satışından elde ettikleri kazançlar istisna kapsamına alınmaktadır.

5. Maddenin 17 numaralı bendinde yapılan değişiklikle, gelirlerinin tamamını amaçlarına tahsis eden ve Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara (Gelirlerinin tamamını, Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirmeye tahsis eden vakıflar hariç) sermaye iştirak nispetinde isabet eden kazançların % 30'u olarak uygulanan istisna, bent kapsamından çıkarılmaktadır.

Bu suretle, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara, bu vakıfların iştiraki bulunan kurumlarca bu vakıf ortaklarına sermaye iştirak nispetinde ödeyecekleri kâr payları, bu kurumlarca kurumlar vergisinden müstesna tutulmayacaktır. Ancak, maddenin 11 numaralı bendinde herhangi bir değişiklik yapılmadığından, gelirlerinin tamamını Türk Silahlı Kuvvetlerini güçlendirmeye tahsis eden Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıfların sermaye paylarına isabet eden kâr payları, ortağı oldukları kurumlarca, daha önce olduğu gibi bugünde kurumlar vergisinden müstesna tutulacaktır.

6. Kurumlar Vergisi Kanununun mevcut geçici 18 inci maddesine göre, tam mükellefiyete tabi kurumların iştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin 1990, 1991 ve 1992 yılında nakit karşılığında satışından doğan kazançların tamamının, satışın yapıldığı yılda kurum sermayesine ilave edilmesi halinde, sermayeye eklenen bu kazançlar kurumlar vergisinden istisna edilmektedir.

Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesine eklenen 18 numaralı bent hükmüyle 31.12.1992 tarihinde sona erecek olan bu istisna hükmü, devamlı hale getirilmektedir.

Devamlı uygulanması öngörülen bent hükmüne göre, tam mükellefiyete tabi kurumların, iştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin satışından doğan kazançların, satışın yapıldığı yılda kurumun sermayesine ilave edilen kısmı, kurumlar vergisinden istisna edilecektir. Ancak, sermaye artırımı nedeniyle çıkarılacak hisse senedinin nama yazılı olması ve sermaye artışının gerçekleştirildiği tarihten itibaren en geç 6 ay içinde borsaya kote ettirilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, iştirak hisseleri ve gayrimenkullerin vadeli olarak satılması halinde, satışın yapıldığı hesap dönemini izleyen ikinci yılın sonuna kadar tahsil olunan kazançlar, tahsilatın yapıldığı yılın matrahından indirilecektir. Belirtilen süreden sonra tahsil edilecek kazançlar için istisna uygulanmayacaktır. Ayrıca, iştirak hisselerinin ve gayrimenkullerin satışından dolayı ilk yapılacak tahsilatlar, iştirak hisselerinin ve gayrimenkulün maliyet bedeline ilişkin bedel olarak kabul edilecektir.

Öte yandan; menkul kıymet veya gayrimenkul ticareti ile uğraşan kurumların ellerinde bulundurdıkları değerlerin satışından elde edilen kazançlar ile kurumların iki tam yıl aktifinde yer almayan menkul kıymetlerin veya gayrimenkullerin satışından elde edilen kazançlara istisna uygulanmayacaktır.

Ayrıca, satışın yapıldığı yılı izleyen ikinci yılın sonuna kadar iştirak hissesi veya aynı mahiyette gayrimenkul satın alınması halinde, daha önce kurumlar vergisinden müstesna tutulan kazanç dolayısıyla zamanında tahakkuk ettirilmemiş vergiler yönünden vergi ziyayı meydana gelmiş sayılacak ve zamanında alınmayan verginin cezalı olarak alınması yoluna gidilecektir.

Gayrimenkullerin satışından elde edilen ve sermayeye eklenen kazançların, beş yıl içinde herhangi bir surette işletmeden çekilmesi veya bu süre içinde işletmelerin tasfiyesi halinde bu kazançlar, o yılın kazancı olarak vergilendirilecektir.

Kooperatiflerin bu istisnadan yararlanabilmeleri için, elde ettikleri bu tür kazançları ana-sözleşmelerinde yer alan amaçların gerçekleştirilmesinde kullanmaları şarttır.

Bu maddenin uygulanmasında, sermaye artırımı nedeniyle çıkarılacak ve borsaya kote ettirilecek hisse senetlerinde borsa tarafından aranan kotasyon şartlarına uyulması gerekmektedir. Ayrıca sermaye artırımında Türk Ticaret Kanununun 391 nci maddesinin bu maddeye uymayan hükümleri uygulanmayacaktır.

7. Maddeye eklenen 19 numaralı bent hükmüyle, kurulduktan sonra vergi muafiyeti tanınan vakıfların eğitim, sağlık, kültür ve bilimsel araştırma ve geliştirme amacıyla kurdukları iktisadî işletmelerinden sağladıkları kazançlar, istisna kapsamına alınmaktadır. Ancak, istisna konusuna giren bu kazançlar üzerinden Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin 8 numaralı bendine göre tevkifat yapılabilecektir.

Madde 10. — Bu madde ile Kurumlar Vergisi Kanununa mükerrer 25 inci madde eklenmektedir.

Kanuna eklenen bu yeni madde ile kurumlarda “asgarî vergi esası” getirilmektedir.

Yeni getirilen asgarî vergi esası ile kurumların, gerek kurumlar vergisinden muaf veya müstesna kazançları, gerek ticarî kazançtan indirilen kazançları ile gerekse kurumlar vergisine tabi kazançlarının vergilendirilmesi ile ilgili rejimde herhangi bir değişiklik yapılmamaktadır.

Ancak bu düzenleme ile kurumların kurumlar vergisinden muaf veya müstesna kazançları ile Gelir Vergisi Kanununun 39 uncu maddesine göre ticarî kazançtan indirilen kazanç ve iratlar (iştirak kazançları hariç) ve kurumlar vergisi matrahı olan kazançlar toplamına, kurumlar vergisi oranı uygulanmak suretiyle hesaplanan kurumlar vergisinin % 50 sinin asgarî kurumlar vergisi olması öngörülmektedir. Asgarî kurumlar vergisinden, kurumlar kurum kazançları üzerinden hesaplanan kurumlar vergisi ile Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddelerinin (A) fıkrasının 8 ve 15 numaralı bentlerine göre hesaplanan tevkif edilecek vergiler toplamı düşülecek kalan bir tutarın bulunması halinde bu tutar ayrıca ödenecektir.

Asgarî vergi nedeniyle ek bir verginin doğması halinde, bu vergi kurumlarca, kurumlar vergisi beyannamesi ile beyan edilerek, kurumlar vergisi taksit süreleri içinde ödenecektir. İstisnalar ve indirimler nedeniyle tevkif suretiyle ödenecek vergiler, her ne kadar kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği ayı izleyen ayda ödenecek olmasına rağmen, tevkif suretiyle ödenecek vergiler kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği ayda hesaplandığından asgarî vergi nedeniyle ödenecek ek verginin, kurumlar vergisi beyanname verme süresi içinde beyan edilmesinde mükellefler herhangi bir zorlukla karşılaşmayacaklardır.

Asgarî kurumlar vergisinin hesaplanmasında esas % 50 oranını, sıfıra kadar indirme veya % 100'e kadar artırma mükelleflerin iş ve faaliyet konuları, sektörler ve herbir tevkifata tabi kazanç ve irat türleri ile kazancın elde edildiği ülkeler itibariyle farklı oranlar tespiti konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir.

Ayrıca, bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tayin ve tespit konusunda Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkili kılınmaktadır.

Madde 11. — Bu madde ile Kurumlar Vergisi Kanununa bir geçici madde eklenmektedir. Eklenen geçici madde ile hayat sigorta şirketleri ve emekli sandıklarının hisse senedi alım-satımından doğan kazançları 5 yıl süreyle kurumlar vergisinden müstesna tutulmaktadır. Aynı kurumların, portföyünün en az % 25'i hisse senetlerinden oluşan menkul kıymet yatırım fonları katılma belgeleri alım-satımından elde ettikleri kazançlar da 5 yıl süreyle kurumlar vergisinden müstesna tutulmaktadır.

Bu suretle, hayat sigorta şirketleri ve emekli sandıkları, üyelerinden topladıkları paralarla hisse senedi ve katılma belgeleri alıp satacaklar ve kaynaklarını sermaye piyasasının gelişmesinde kullanmış olacaklardır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

HARÇLAR KANUNU İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİĞİN GEREKÇESİ

Madde 12. — Tapu ve kadastro harçları (4) sayılı tarifede yazılı işlemlerden, işlemlerin nevi ve mahiyetine göre değer esası üzerinden nisbi veya maktu olarak alınmaktadır.

Harçlar Kanununda sözü edilen "kayıtlı değer" deyimi, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre tespit edilen vergi değerlerini ifade etmektedir.

Vergi Usul Kanununun 268 inci maddesinde vergi değerinin; bina, arsa ve arazisinin rayiç bedeli olduğu, aynı Kanunun mükerrer 266 ncı maddesinde de rayiç bedelin, bir iktisadî kıymetin değerlendirme günündeki normal alım-satım değeri olduğu belirtilmiştir.

Yapılan yeni düzenleme ile tapu ve kadastro işlemlerinden alınacak harçların, işleme konu gayrimenkullerin gerçek değerlerine mümkün olduğu kadar yakın değerler üzerinden alınması amaçlanmıştır. Gerçek değer tespitinde ise Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre bir önceki yıl için belirlenmiş olan yeniden değerlendirme oranının dikkate alınması öngörülmüştür. Ancak, mükellef tarafından emlak vergisi veya tapu ve kadastro harcına esas olmak üzere beyan edilmiş olan değer, yeniden değerlendirme oranı uygulanmak suretiyle hesaplanan değerden yüksek olması halinde, mükellef tarafından beyan edilmiş değer, tapu ve kadastro harcının hesabında esas alınacağı belirtilmiştir.

Ayrıca, maddeye eklenen diğer bir fıkra ile de bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tayin ve tespiti Maliye ve Gümrük Bakanlığına yetki verilmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

İTHALDE ALINAN VERGİ VE RESİMLERE İLİŞKİN HÜKÜMLERİN GEREKÇESİ

Madde 13. — Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde yer alan eşyaların gümrük vergisi had ve nispetlerinin sıfıra kadar indirilmesi veya % 50'sine kadar artırılması konusunda Bakanlar Kurulu'na yılda bir kez Karar çıkarma yetkisi verilmekte; bu konuda, Aralık ayında bir Karar Resmî Gazete'de yayımlanmadığı takdirde, daha önce tespit edilmiş bulunan gümrük vergisi had ve nispetlerinin takip eden yılda da uygulanması öngörülmektedir.

Madde 14. — İthalde alınan vergilerin sayısının asgariye indirilmesi, ithal de alınan bazı vergi ve diğer mükellefiyetlerin tek kalemde toplanması hedefine yönelik ilk ve önemli adım olarak, bu Tasarı ile gümrük vergisinin % 15'i oranında alınmakta olan belediye hissesinin, ithalde alınacak damga resmi ile ulaştırma altyapıları resminin yürürükten kaldırılması öngörülmekte; Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonunun ithalde uygulanmasına ise Bakanlar Kurulu Kararı ile son verilmesi düşünülmektedir.

Ancak, bu suretle doğacak hisse, resim ve fon kaybını Gümrük Giriş Tarife Cetveline göre, ağırlıkları esas alınarak vergilendirilmekte olan 27.09 (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar-ham yağlar hariç), 27.10 (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar-ham yağlar hariç; esas unsur olarak, ağırlık itibariyle % 70 veya daha fazla petrol yağları veya bitümenli minerallerden elde edilen yağları içeren ve tarifinin başka yerinde belirtilmeyen veya yeralmayan mühtahzarlar), 36.05 (kibritler - 36.04 pozisyonundaki protekni eşyası hariç-) ve 37.06 (sinemacılıkta kullanılan filmler-dolu ve developpe edilmiş -seslendirme izi ile birlikte veya sadece seslendirme izinden meydana gelmiş olsun olmasın-) pozisyonlarındaki eşyaların mevcut maktu gümrük vergisi hadlerinin yükseltilmesiyle karşılamak mümkün olmadığından, bu eşyaların maktu gümrük vergisi tutarları, değer üzerinden alınan nisbi gümrük vergisine dönüştürülmüş ve kanunî gümrük vergisi nispeti % 25 olarak tespit edilmiştir. Maktu tutarlar üzerinden tavizli gümrük vergisi hadlerini içeren 27.10 istatistik pozisyonundaki makina yağları nisbi vergilemenin dışında bırakılmıştır.

Diğer taraftan, vergilendirme sistemi değiştirilen ve yukarıda pozisyon numaraları belirtilen eşyaların (27.09 ve 27.10 pozisyonlarında yer alan malî nitelikli eşyalar hariç) Avrupa Topluluğuna dahil ülkelerden ithalinde, 22.7.1971 tarih ve 1448 sayılı Kanun ile onaylanması uygun bulunan ve 21.12.1972 tarih ve 7/5476 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanan Katma Protokolün 10 ve 11 inci maddeleri uyarınca anılan eşyaların 23.11.1970 tarihinde yürürlükte olan gümrük vergileri esas alınarak hesaplanan indirimli vergi hadlerinin; Avrupa Topluluğu dışındaki ülkelerden ithalinde ise, yine Katma Protokolün 17 ve 18 inci maddeleri uyarınca hesaplanan uyumlu gümrük vergisi hadlerinin uygulanacağı tabiidir.

Yukarıda da belirtildiği üzere, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşma hükümleri ile 7.3.1954 tarihli ve 6326 sayılı Petrol Kanununun değişik 112'nci maddesi hükümleri saklıdır.

Madde 15. — İthalde alınmakta olan vergi, resim, hisse ve fonların basitleştirilmesi amacıyla yönelik olarak bu Tasarı ile belediye hissesinin, ithalde alınacak damga resmi ve ulaştırma altyapıları resminin kaldırılması öngörülmektedir. Ayrıca, ithalde Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu (DFİF) uygulamasına Bakanlar Kurulu Kararı ile son verilmesi düşünülmektedir. Kaldırılan bu hisse, fon ve resimlerin yerine, uluslararası anlaşmalardan doğan yükümlülüklerimiz elverdiği ölçüde, sanayimizin durumu da göz önünde bulundurularak, eşyaların gümrük vergisi oranlarının yükseltilmesi yoluna gidilecektir.

Ulaştırma altyapıları resminin kaldırılması sonucu liman işleten kamu iktisadî kuruluşlarının, DFİF'in kaldırılması sonucu da bu Fonun uğrayacağı gelir kayıplarını karşılamak amacıyla, madde, gümrük vergisi hasılatından, her yıl Bütçe Kanunu ile belirlenen oranlarda bu Fon ve kuruluşların hesaplarına pay aktarılmasını öngörmektedir.

ALTINCI BÖLÜM

GELİR VE KURUMLAR VERGİLERİ ÜZERİNDEN ALINAN FONLARIN BİRLEŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN HÜKÜMLERİN MADDE GEREKÇELERİ

Madde 16. — Bu madde ile hesaplanacak fon payının mükellefi ve nispeti belirlenmektedir. Ücret gelirlerinden hesaplanan gelir vergisinden ise fon payı kesintisi yapılmayacağı belirtilmektedir.

Bu maddede ayrıca, % 10 olarak belirlenen fon payını sıfır (0)'a kadar indirme ve kanunî oranına kadar yükseltme konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir.

Madde 17. — Bu maddede, gelir ve kurumlar vergisi üzerinden hesaplanan fon payının beyanı, mahsup ve ödenmesine ilişkin düzenlemelere yer verilmekte; ayrıca, fon payının beyan, mahsup ve ödenmesine ilişkin usul ve esasları belirleme konusunda Maliye ve Gümrük Bakanlığına yetki tanınmaktadır.

Madde 18. — Bu maddede, mükellef ve sorumlularca hesaplanacak fon payının beyan, tarh, tahakkuk ve ödenmesi ile red ve iadesine ilişkin usul ve esaslar hakkında, Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunları ile Vergi Usul Kanunu ve Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanacağı belirtilmektedir.

Madde 19. — Bu maddede, tek bir "Fon" kalemi altında tahsil edilen fon payı hasılatından, kanunla kurulan fonlara, her yıl Bütçe kanunu ile belirlenen oranlarda pay verileceği hükmüne bağlanmakta; konuya ilişkin usul ve esasların belirlenmesi konusunda Maliye ve Gümrük Bakanlığı'na yetki verilmektedir.

Madde 20. — Bu maddede, vergi daireleri ve saymanlıklarca tahsil edilen fon payı hasılatından, 2380 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile 3030 sayılı Kanunun 18 inci maddesi hükümleri gereğince, belediyeler ve il özel idareleri ile Büyükşehir Belediyelerine pay ayrılmayacağı belirtilmek suretiyle, mevcut uygulamanın sürdürülmesi öngörülmektedir.

Madde 21. — Bu maddede, 7.11.1985 tarihli ve 3238 sayılı Kanunda, yeni düzenlemelere paralel değişiklik yapılmaktadır.

Madde 22. — Bu maddede, 29.5.1986 tarihli ve 3294 sayılı Kanunda, yeni düzenlemelere paralel değişiklik yapılmaktadır.

Madde 23. — Bu maddede, 5.6.1986 tarihli ve 3308 sayılı Kanunda, yeni düzenlemelere paralel değişiklik yapılmaktadır.

Geçici Madde 1. — Bu maddede, Fonlara ilişkin 3238, 3294 ve 3308 sayılı kanun hükümlerinin geçiş döneminde uygulanması öngörülmektedir.

YEDİNCİ BÖLÜM KALDIRILAN HÜKÜMLERİN GEREKÇESİ

Madde 24. — Bu maddede;

a) Gelir Vergisi Kanununun Geçici 27 nci maddesine göre, aracı kurumlar ve bankalar aracılığı ile tasarruflarını menkul kıymetlere yatıranların, bunların satışından elde etmiş oldukları kazançlar, 31.12.1993 tarihine kadar gelir vergisinden istisna edilmiştir. Bu istisna hükmü, bu Tasarı ile sürekli hale getirildiğinden, Geçici 27 nci maddenin kaldırılması öngörülmektedir.

b) İthalde alınan vergi, resim ve fonların birleştirilerek basitleştirilmesi amacına yönelik olarak Ulaştırma Altyapıları Resmî Kanununun yürürlükten kaldırılması öngörülmektedir.

c) Yine ithalde alınan vergi, resim ve fonların birleştirilerek basitleştirilmesi amacına yönelik olarak İthalde Alınacak Danga Resmi Hakkında Kanunun da kaldırılması öngörülmektedir.

d) Aynı amaçla, gümrük vergisinin % 15'i oranında belediye hissesi alınmasına imkân veren 2380 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır.

e) Gelir ve kurumlar vergisi mükellef ve sorumlularınca hesaplanan gelir ve kurumlar vergilerinin belli bir nispeti olarak ödenen fonların tek fon altında birleştirilerek yeni bir düzenleme yapıldığından, Savunma Sanayii Destekleme Fonuna ilişkin 3238 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin 5 inci fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır.

f) Yine fonların birleştirilmesine yönelik düzenlemeler çerçevesinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonuna ilişkin 3294 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları da yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 25. — Bu madde yürürlük maddesidir.

Madde 26. — Bu madde yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/385

Karar No. : 51

1.6.1992

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye ve Gümrük Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 16.4.1992 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan "213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 492 Sayılı Harçlar Kanunu ile 474 Sayılı Kanuna Ekli Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde Değişiklik Yapılması; Gelir ve Kurumlar Vergileri Üzerinden Ödenen Fonların Birleştirilmesi; Gümrük Vergisi Hasılatı İle Fon Payı Hasılatının Dağılımı; 26.1.1967 Tarihli ve 827 Sayılı Kanun ile 31.10.1990 Tarihli ve 3675 Sayılı Kanunun, 31.12.1960 Tarihli ve 193 Sayılı, 2.2.1981 Tarihli ve 2380 Sayılı, 7.11.1985 Tarihli ve 3238 Sayılı, 29.5.1986 Tarihli ve 3294 Sayılı Kanunların Bazı Hükümlerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı" Başkanlıkça 17.4.1992 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiş ve Komisyonumuzun 27.5.1992 tarihinde yaptığı 39 uncu birleşiminde Hükümeti temsilen Maliye ve Gümrük Bakanının başkanlığında Maliye ve Gümrük Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip, görüşülmüştür.

Tasarı ile özet olarak;

- Dar mükelleflere yeniden değerlendirme imkânı verilmesi,
  - Asgarî ücretin vergiden istisna edilmesine imkân sağlayacak düzenlemenin yapılması,
  - Kurumlar vergisi istisnalarına bazı sınırlamalar getirilmesi,
  - Gelir vergisi tevkifat oranlarında değişik durumlara göre tam ve dar mükellefler ile gerçek ve tüzelkişiler itibarıyla farklılaşmaya imkân verecek düzenlemelere gidilmesi,
  - Müteşebbislerimizin başka ülkelere açılmasına ve bu ülkelere yatırım yapmalarına imkân sağlayacak vergi teşvik tedbirlerinin uygulanması,
  - Gümrük işlemlerinde kolaylık sağlamak ve uluslararası platformlarda ülkemize yönelik eleştirileri ortadan kaldırmak amacıyla, ithalde alınan damga resmi ile ulaştırma altyapıları resminin kaldırılması ve bu nedenle ortaya çıkacak gelir kaybının telafisi maksadıyla fiili gümrük vergisi nisbetlerinin yükseltilmesi,
  - Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde, Spesifik olarak vergilendirilen eşya değerlerinin % 25 oranında nisbi Gümrük Vergisine tabi olmaları esasının getirilmesi,
  - Uygulamada hem mükellefler hem de vergi idaresinin karşılaştığı bazı güçlükleri çözebilmek amacıyla Gelir ve Kurumlar Vergisi mükellefleri ile sorumlularının, hesaplanan gelir ve kurumlar vergileri üzerinden, ayrıca ödemekte oldukları üç ayrı fon (Savunma Sanayii Destekleme Fonu, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu ile Çıraklık, Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu) un % 10 oranında ve tek bir fon altında birleştirilmesi,
- şeklinde düzenlemelere yer verildiği anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde eleştiri ve öneri olarak;

- Tasarının, Hükümet programına paralel bir mahiyet taşımadığı,
  - Tasarı ile Hükümete büyük ölçüde yetki devri sağlandığı, bu konunun mükellefler açısından belirsizliklere neden olabileceği,
  - Tasarının gelir artırıcı düzenlemeleri içermediği bu nedenle de ekonomiye herhangi bir olumlu katkısının olamayacağı,
  - Hükümete tanınan yetkiler ile Anayasanın 73 üncü maddesine aykırı düzenlemelere yer verildiği,
  - Asgarî ücretin vergi dışı bırakılması halinde; vergi kaçaklarına sebebiyet verilebileceği ve bu durumda da devletin gelir kaybına uğrayacağı,
- şeklindeki görüşler yanında;

- Kurumlar Vergisi Kanununa ilişkin çok olumlu düzenlemeler getirildiği,
  - Sermaye Piyasası Kanununa paralel düzenlemelere yer verildiği,
  - Bu tasarının bir vergi reformu tasarısı olmadığı, uyum ve düzeltmeler içeren bir mahiyet taşıdığı bunun sonucunda tatbikatta ortaya çıkan aksaklıkların giderilmiş olacağı,
- şeklinde olumlu görüşler de ifade edilmiştir.

Bu eleştiri ve önerileri takiben Hükümet adına yapılan açıklamalarda;

- Bu tasarının ekonomik istikrar tedbirlerinin altyapısını oluşturacak önlemleri kapsayan bir tasarı olduğu,
- Vergi tahsilatını artırıcı köklü değişikliklerin zamanla yapılacağı,

— Nisan ayı itibariyle vergi tahsilatının bütçe hedeflerinin üzerinde gerçekleştiği, geçen yılki aynı döneme ait tahsilata oranla yaklaşık % 83 civarında artış sağlandığı,

— Tasarı ile Hükümete verilen yetkilerin belli sınırlar içinde olduğu, bu nedenle yetki devrinden söz edilemeyeceği,

— Asgarî ücretin vergi dışı bırakılmasının getireceği sakıncaların alınacak tedbirlerle ön-
lenebileceği,

şeklinde tamamlayıcı bilgiler verilmiş ve bu görüşmeler sonucunda tasarı ile gerekçesi Komis-
yonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

— Tasarının 1, 2 ve 3 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

— Tasarının Çerçeve 4 üncü maddesi ile düzenlenen 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun değişik 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının değişik 5 numaralı bendi; her nevi tahvil faizleri ve hazine bonusu faizleri ile Toplu Konut İdaresi ve Kamu Ortaklığı İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan gelirlerin de menkul sermaye iradı olarak kabul edilmesine ilişkin bir hüküm getirilmek suretiyle yeniden düzenlenmiş ve madde bu değişikliklerle kabul edilmiştir.

— Tasarının 5 inci maddesi ile Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80 inci maddesinin 2 numaralı bendinde yapılmak istenilen değişiklik, bu tasarının bir başka maddesinde düzenlen-
diğinden, hüküm madde metninden çıkartılmış ve madde bu değişikliklerle kabul edilmiştir.

— Tasarının 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

— Sermaye Piyasasının bir süre daha özel teşvik altında kalmasının uygun olacağı düşün-
cesiyle, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununa, 3393 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle eklenen ge-
çici 27 nci maddesinde yer alan “31.12.1993” ifadesi “31.12.1999” şeklinde değiştirilmiş, ayrı-
ca Türkiye’de veya yabancı memleketlerde kurulmuş bir ticarî işletmeye dahil menkul kıymet-
lerin elden çıkarılmasından sağlanan kazançların bu istisna hükümlerinden yararlandırılmıya-
cağına ilişkin bir tasarıya yeni 7 nci madde olarak ilave edilmiştir.

— Tasarının 7, 8 ve 9 uncu maddeleri yeni madde ilavesi nedeniyle 8, 9 ve 10 uncu madde-
ler olarak aynen kabul edilmiştir.

— Tasarının Çerçeve 10 uncu maddesi, 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa eklenen
mükerrer 25 inci maddenin matlabından sonra kanun tekniğine uygunluk sağlamak amacıyla
“Mükerrer Madde 25” ibaresinin eklenmesi suretiyle ve Çerçeve 11 inci madde olarak kabul
edilmiştir.

— 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 45 inci maddesinin (b) fıkrasında yapılan bir
düzenleme ile tam ve dar mükellefiyete tabi kurumların vergilendirilmelerine açıklık getirmeyi
amaçlayan bir hüküm tasarıya yeni 12 inci madde olarak ilave edilmiştir.

— Tasarının 11 inci maddesi yeni madde ilaveleri nedeniyle 13 üncü madde olarak aynen
kabul edilmiştir.

— Tasarının 12 nci maddesinin ilk fıkrasında yer alan (a) bendinin ifadesi düzeltilmiş ve
bu fıkradan sonra eklenen yeni bir fıkra ile gayrimenkullerin endekslenmesinde kalkınmada
öncelikli yöreler için Bakanlar Kuruluna yetki verilmesi sağlanmış, madde bu değişikliklerle ve
14 üncü madde olarak kabul edilmiştir.

— Tasarının Çerçeve 13 üncü maddesiyle düzenlenen 474 sayılı Kanunun 2716 sayılı Ka-
nunla değişik 2 nci maddesinin başına “Madde 2” ibaresi ilave edilmiş ve madde bu değişik-
likle 15 inci madde olarak kabul edilmiştir.

— Tasarının 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 ve 23 üncü maddeleri; 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 ve 25 inci maddeleri olarak, aynen kabul edilmiştir.

— Tasarının geçici 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

— Tasarının “Kaldırılan Hükümler” başlıklı 24 üncü maddesinin, (a) bendi tasarıya yeni ilave edilen 7 nci maddede Sermay Piyasası ile ilgili teşviklerin 2000 yılına kadar uzatılmış olması nedeniyle, metinden çıkarılmış; bunun yerine, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa 3393 sayılı Kanunla eklenen geçici 28 inci maddenin (b) bendinin yürürlükten kaldırılmasını içeren bir metin maddeye ilave edilmiş ve madde bu değişiklikle 26 ncı madde olarak kabul edilmiştir.

— Tasarının yürürlüğe ilişkin 25 inci maddesi, tasarıda önergellerle yapılan değişikliklere paralel olarak yeniden düzenlenmiş ve 27 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Yürütmeye ilişkin 26 ncı madde, 28 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca, Tasarının başlığı kapsadığı Kanunların isimlerinin uzun olması dikkate alınarak “Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı” (213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 492 Sayılı Harçlar Kanunu İle 474 Sayılı Kanuna Ekli Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde Değişiklik Yapılması; Gelir ve Kurumlar Vergileri Üzerinden Ödenen Fonların Birleştirilmesi; Gümrük Vergisi Hasılatı İle Fon Payı Hasılatının Dağılımı; 26.1.1967 Tarihli ve 827 Sayılı Kanun İle 31.10.1990 Tarihli ve 3675 Sayılı Kanunun, 31.12.1960 Tarihli ve 193 Sayılı, 2.2.1981 Tarihli ve 2380 Sayılı, 7.11.1985 Tarihli ve 3238 Sayılı, 29.5.1986 Tarihli ve 3294 Sayılı Kanunların Bazı Hükümlerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı) şeklinde değiştirilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
İlyas Aktaş
Samsun

Kâtip ve bu raporun sözcüsü

Haydar Oymak
Amasya
Halil Demir
Aksaray

Hüseyin Balyalı
Balıkesir
Necmi Hoşver
Bolu
Neşfel Şahin
Çanakkale
M. Halûk Müftüler
Denizli
Nihat Malkap
Hatay

Başkanvekili
İrfan Gürpınar
Kırklareli

Veli Andaç Durak

Adana

Mehmet Nedim Budak

Ankara

Muhalefet şerhim eklidir.

Melih Pabuççuoğlu

Balıkesir

Yılmaz Ovalı

Bursa

Adnan Keskin

Denizli

Mahmut Uyanık

Diyarbakır

Rüştü Kâzım Yücelen

İçel

Muhalefet şerhim eklidir.

Nami Çağan
İstanbul
Adnan Kahveci
İstanbul
Muhalefet şerhim eklidir
Veysel Atasoy
Antalya

Rıfat Serdaroğlu
İzmir

Abdullah Gül
Kayseri
İmzada bulunamadı
Mehmet Ali Yavuz
Konya

Hasan Peker
Tekirdağ

Timuçin Savaş
Adana
Z. Selçuk Maruşlu
İstanbul
Muhalefet şerhim eklidir
Işın Çelebi
İzmir

Muhalefet şerhim var
İbrahim Kumaş
Tokat
İmzada bulunamadı
Alaettin Kurt
Kocaeli

Ekrem Pakdemirli
Manisa
Muhalefet şerhim eklidir
Koray Aydın
Trabzon

Kamer Genç
Tunceli

MUHALEFET ŞERHİ

Tasarıya aşağıdaki nedenlerden dolayı muhalifiz.

1. Tasarı daha önce iktidarın, muhalefette iken çok tenkit ettiği Meclisin vergileme yetkilerini çok büyük oranda hükümete devretmekte ve meclisin gücünü “by-pass” etmektedir.

2. Hükümet programında muafiyet ve istisnaların daraltılması öngörüldürken, bu tasarı ile muafiyet ve istisnalar genişletilmektedir.

3. Yatırım fonlarına tanınan ayrıcalıklar sadece bankalar nezdinde kurulanlara tanınmakta, yurtdışında bulunmuş olan fonlara veya sigorta şirketlerinin yatırım fonlarına bu ayrıcalıklar verilmemekte tekelcilik yaratılmaktadır. Bu yanlış Türkiye'ye sermaye girişini engelleyecek, gelişmeyi ve kalkınmayı yavaşlatacaktır.

4. Tahvil faiz gelirleri ile ayrıcalıkların daraltılması yetkisi döviz hesaplarına olan ilgiyi artıracaktır.

5. Tasarının Komisyonla gelen şeklindeki : 10 uncu maddesi, Türkiye'de zaten yetersiz olan kurumlaşmayı caydıracaktır. Ekonomiyle ilgili mevzuatın “hergün değiştiğinden” geçmişte şikayet eden iktidar bu sefer çok daha vahim ve tutarsız bir uygulama getirmiştir. Kurumlar vergi yüklerini bilemeyecek, “dün” verilen muafiyetlerin, “yarın” ne olacağını bilemeyeceklerdir. Bu ise kurumlaşmaya, vergi belge düzeninin daha iyi işlemesi için gerekli kurumlaşmaya darbe vuracaktır.

6. Bu tasarı muafiyet ve istisnalara sınırlama getirmek yerine “asgarî kurumlar vergisi” kavramıyla kurumlaşma temposuna zarar verecektir. Özellikle Bankaların hazine tahvili faizlerinden sağladığı ayrıcalıklara Asgarî Kurumlar Vergisi uygulamasıyla güya son verilmek istenmektedir. Bunun sonucu olarak Hazine borçlanma muafiyeti artacak veya Hazine Tahvilleri alıcı bulamayacaktır. Ne Devlet, ne de kurumların bundan bir kazancı olmayacaktır.

7. Tasarı bu haliyle vergi gelirlerini artırmadığı gibi vergi tabanını da genişletmemektedir.

8. Tasarıda asgarî ücretin vergi dışı bırakılması yetkisi bazı mükelleflerin vergi kaçırma-larına vesile olabilir. Mükellef her çalıştırdığı işçiyi asgarî ücretten göstererek, vergi kaçırabilir. Halbuki asgarî ücretin “Faturalı Vergi İadesi” Kanunundaki vergi iade oranlarının yükseltile- rek vergi dışı bırakılması; vergi kaçığını azaltıp, vergi tabanını genişletecektir.

Tasarı bu haliyle vergi kaçığını artıracak, vergi gelirini azaltacaktır.

Adnan Kahveci
İstanbul

Işın Çelebi
İzmir

Mehmet Nedim Budak
Ankara

Ekrem Pakdemirli
Manisa

Rüşü Kâzım Yücelen
İçel

Selçuk Maruşlu
İstanbul

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 492 Sayılı Harçlar Kanunu ile 474 Sayılı Kanuna Ekli Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde Değişiklik Yapılması; Gelir ve Kurumlar Vergileri Üzerinden Ödenen Fonların Birleştirilmesi; Gümrük Vergisi Hâsılatı ile Fon Payı Hâsılatının Dağılımı; 26.1.1967 Tarihli ve 827 Sayılı Kanun ile 31.10.1990 Tarihli ve 3675 Sayılı Kanunun, 31.12.1960 Tarihli ve 193 Sayılı, 2.2.1981 Tarihli ve 2380 Sayılı, 7.11.1985 Tarihli ve 3238 Sayılı, 29.5.1986 Tarihli ve 3294 Sayılı Kanunların Bazı Hükümlerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı

BİRİNCİ BÖLÜM

Vergi Usul Kanunu İle İlgili Değişiklik

MADDE 1. — 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesinin birinci fıkrasının parantez içi hükmünde yer alan "... ve dar mükellefler..." ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Gelir Vergisi Kanunu İle İlgili Değişiklikler

MADDE 2. — 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 31 inci maddesinin birinci fıkrasının değişik 1 numaralı bendinin alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bakanlar Kurulu, özel indirim tutarlarını, sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgarî ücret tutarına kadar artırmaya yetkilidir. Bu yetki, sürekli olarak fiilen, kalkınmada birinci ve ikinci derecede öncelikli yörelerde çalışanlar ile bu yörelerdeki il ve ilçelerde çalışanlar ve kalkınmada birinci ve ikinci derecede öncelikli yöreler veya diğer yörelerde çalışan asgarî ücretlilere farklı özel indirim tutarları tespit edilmek suretiyle de kullanılabilir."

MADDE 3. — 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa 3239 sayılı Kanunla eklenen mükerrer 39 uncu madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Mükerrer Madde 39. — Ticarî faaliyete bağlı olarak elde edilen aşağıda yazılı gelirler ticarî kazançtan indirilir.

1. Geliri vergiden müstesna bulunan menkul kıymetlerin iratları,
2. Devlet tahvili ve Hazine bonusu faizleri,
3. Kurumlardan elde edilen ve Türkiye'de kurumlar vergisine veya 94 üncü maddenin (A) fıkrasının 8 ve 15 numaralı bentlerine göre vergi tevkifatına tabi tutulmuş kâr payları.
4. Yatırım fonları katılma belgelerine ve yatırım ortaklıkları hisse senetlerine ödenen kâr payları,
5. Toplu Konut İdaresi ile Kamu Ortaklığı İdaresince çıkarılan, Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin 5 numaralı bendinde yer alan menkul kıymetlerden sağlanan iratlar."

MADDE 4. — 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun değişik 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının değişik 1 numaralı bendinde yer alan "... Menkul Kıymetler Yatırım Fonları..." ifadesi, "... Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonları ..." şeklinde değiştirilmiştir.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

(213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 492 Sayılı Harçlar Kanunu ile 474 Sayılı Kanuna Ekli Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde Değişiklik Yapılması; Gelir ve Kurumlar Vergileri Üzerinden Ödenen Fonların Birleştirilmesi; Gümrük Vergisi Hâsılatı ile Fon Payı Hâsılatının Dağılımı; 26.1.1967 Tarihli ve 827 Sayılı Kanun ile 31.10.1990 Tarihli ve 3675 Sayılı Kanunun, 31.12.1960 Tarihli ve 193 Sayılı, 2.2.1981 Tarihli ve 2380 Sayılı, 7.11.1985 Tarihli ve 3238 Sayılı, 29.5.1986 Tarihli ve 3294 Sayılı Kanunların Bazı Hükümlerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı)

BİRİNCİ BÖLÜM

Vergi Usul Kanunu İle İlgili Değişiklik

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Gelir Vergisi Kanunu İle İlgili Değişiklikler

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — 31.12.1960 Tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun değişik 75.inci maddesinin ikinci fıkrasının değişik 1 numaralı bendinde yer alan "... Menkul Kıymetler Yatırım Fonları ..." ifadesi, "... Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonları..." şeklinde, aynı fıkranın 5 numaralı bendi de aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 5. — 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80 inci maddesinin değişik 2 numaralı bendi aşağıdaki şekilde ve aynı maddeye 3239 sayılı Kanunla eklenen 7 numaralı bentte yer alan "... bir yıl ..." ifadesi "... dört yıl ..." olarak değiştirilmiştir.

"2. Menkul kıymetlerin iktisap tarihinden başlayarak bir yıl içinde veya iktisaptan evvel elden çıkarılmasından sağlanan kazançların bir takvim yılındaki tutarının 300 000 lirayı aşan kısmı (Borsada kayıtlı olanlar ve ivazsız olarak iktisap edilen menkul kıymetlerin elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar ile borsa komisyoncuları dahil olmak üzere menkul kıymet alım satımına yetkili olan bankalar ve aracı kurumlar vasıtasıyla elden çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan kazançlar değer artışı kazancı sayılmaz)."

MADDE 6. — 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun değişik 94 üncü maddesinin (a) fıkrasında yer alan "... menkul kıymetler yatırım fonu yönetenler..." ifadesi, "... yatırım fonu yönetenler ..." şeklinde ve bu fıkranın 9 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı fıkranın 15 numaralı bendine aşağıdaki (d) alt bendi eklenmiş ve Bakanlar Kuruluna yetki veren beşinci bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"9. 75 inci maddenin ikinci fıkrasının 5 numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratlarından (Tam mükellef kurumlara ödenenler dahil);

- a) Devlet tahvili faizlerinden,
- b) Hazine bonusu faizlerinden,
- c) Toplu Konut İdaresi ile Kamu Ortaklığı İdaresince çıkarılan menkul kıymetlere sağlanan gelirlerden,
- d) Nama yazılı tahvil faizlerinden,
- e) Hamiline yazılı tahvil faizlerinden,
- f) Diğerlerinden."

"15-d) Yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarından sağlanan :

(i) Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 12 numaralı bendinin (a) alt bendinde yazılı olan menkul kıymetler yatırım fonları ile yatırım ortaklıklarının katılma belgeleri veya hisse senetlerinden elde edilen kâr paylarından,

(ii) (i) alt bendi dışında kalan menkul kıymetler yatırım fonları ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının katılma belgeleri veya hisse senetlerinden elde edilen kâr paylarından,

(iii) Risk sermayesi yatırım fonları veya ortaklıklarının katılma belgeleri veya hisse senetlerinden elde edilen kâr paylarından,

(iv) Gayrimenkul yatırım fonları veya ortaklıklarının katılma belgeleri veya hisse senetlerinden elde edilen kâr paylarından."

"Bakanlar Kurulu, bu maddede yer alan tevkifat nispetini, herbir ödeme ve gelir için ayrı ayrı sıfıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetkilidir. Bu yetki;

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“5. Her nevi tahvil faizleri ve hazine bonosu faizleri ile Toplu Konut İdaresi ve Kamu Ortaklığı İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan gelirler (Ödeme, menkul kıymetlerin gelirleriyle birlikte menkul kıymetlerin itfa bedelini de ihtiva ettiği takdirde, menkul kıymetlerin itfa edilen kısmı irat sayılmaz. Ancak, döviz cinsinden yahut dövize, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymetlerin itfası sırasında oluşan değer artışları irat sayılır.)”

MADDE 5. — 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80 inci maddesine 3239 sayılı Kanunla eklenen 7 numaralı bentte yer alan “... bir yıl ...” ifadesi “... dört yıl ...” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

- Tam ve dar mükellefler ile gerçek ve tüzelkişiler itibariyle,
- 8 numaralı bent kapsamına giren kurumlar vergisinden muaf veya müstesna kazanç ve iratların her biri için iş ve mükellef grupları, sektörler ve faaliyet konuları, kazancın elde edildiği ülkeler ve menkul kıymet gelirlerinde menkul kıymetin türlerine göre,
- 9, 10 ve 11 numaralı bentlerde yer alan kazanç ve iratlardan, mevduat veya menkul kıymetin vadesi ve menkul kıymetlerin türlerine göre, farklı oranlar tespit edilmek suretiyle de kullanılabilir.”

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kurumlar Vergisi Kanunu ile İlgili Değişiklikler

MADDE 7. — 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun değişik 2 nci maddesinde yer alan “... 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan Menkul Kıymetler Yatırım Fonları ...” ifadeleri, “... Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonları...” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 8. — 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin değişik 15 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“15. Kurulduktan sonra Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar (Bu muafık, vakıfların iktisadî işletmelerini kapsamaz) ile bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan kurum ve kuruluşlar;

Bunların vergi muafiyetinden yararlanma ve muafiyetlerinin kaybedilmesine ilişkin şartlar, usul ve esaslar Maliye ve Gümrük Bakanlığınca belirlenir.”

MADDE 9. — 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 10 numaralı bendinin sonuna aşağıdaki hüküm eklenmiş, 4, 12, 13 ve 17 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye 17 numaralı benitten sonra gelmek üzere aşağıdaki 18 ve 19 numaralı bentler eklenmiştir.

“Bakanlar Kurulu, % 20 oranını sifıra kadar indirmeye veya kanunî oranına kadar artırmaya yetkilidir.”

“4. Yurt dışında yapılan inşaat, onarma, montaj işleri ve teknik hizmetlerden sağlanan kazançlar ile karşılıklı olmak kaydıyla Bakanlar Kurulunca belirlenen ülkelerde ve belirlenen iş kollarında yapılan faaliyetlerden elde edilen kazançlar (Bu bent kapsamına giren kazançların kambiyo mevzuatı gereğince Türkiye’ye getirildiğinin tevsiki şarttır.);”

“12.a) Portföyünün en az % 25’i hisse senetlerinden oluşan menkul kıymetler yatırım fonları (döviz yatırım fonları hariç) ile aynı nitelikteki menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları.

b) (a) alt bendi dışında kalan menkul kıymetler yatırım fonları (döviz yatırım fonları hariç) ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 7. — 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa 3393 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle eklenen geçici 27 nci maddede yer alan "... 31.12.1993 ..." ifadesi "... 31.12.1999..." şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra ilave edilmiştir.

"Türkiye'de veya yabancı memlekette kurulmuş bir ticarî işletmeye dahil menkul kıymetlerin elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar istisna kapsamında değildir."

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kurumlar Vergisi Kanunu ile İlgili Değişiklikler

MADDE 8. — Tasarının 7 nci maddesi 8 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Tasarının 8 inci maddesi 9 uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Tasarının 9 uncu maddesi 10 uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

- c) Risk sermayesi yatırım fonları veya ortaklıklarının kazançları.
d) Gayrimenkul yatırım fonları veya ortaklıklarının kazançları.

Bu bentte yer alan kazançlara ait istisnanın, bu Kanununun 24 üncü maddesi ile Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesi uyarınca tevkif suretiyle ödenecek vergiye şümlülü yoktur. Bu bentte belirtilen kurumlara yapılan ödemelerden, Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü ve Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddelerine göre tevkif edilen ve ödenen vergiler, sadece Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 8 numaralı bendine göre yapılan vergi tevkifatına mahsup edilir. Mahsup edilemeyen vergiler hiçbir şekilde iade edilmez.

Bu bentte yer alan % 25 oranını, % 20'ye kadar indirmeye veya % 100'e kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir."

"13. Kurumların rüçhan hakkı kuponlarının satışından elde ettikleri kazançları ile anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları hisse senetlerinin itibari değerlerinin üzerinde elden çıkarılmasından doğan kazançları.

Bu bentte yer alan istisna, hisse senetlerinin borsaya kayıtlı olması şartıyla uygulanır."

"17. Devlet tahvili ve hazine bonusu ile Toplu Konut İdaresi ve Kamu Ortaklığı İdaresince çıkarılan, Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin 5 numaralı bendinde yer alan menkul kıymetlerin elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar."

"18. Tam mükellefiyete tabi kurumların iştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin satışından doğan kazancın satışın yapıldığı yılda kurum sermayesine ilave edilen kısmı, kurumlar vergisinden müstesnadır. Şu kadar ki, vadeli satış halinde, satışın yapıldığı hesap döneminin takibeden ikinci hesap döneminin sonuna kadar tahsil edilen kazançların tutarı, ilgili yıl kurum kazancından indirilir. Bu tarihten sonra yapılacak tahsilat için bu hüküm uygulanmaz. İlk yapılan tahsilatların iştirak hissesi veya gayrimenkulün maliyet bedeline ilişkin olduğu kabul edilir.

Kurumların iki tam yıl süreyle aktifinde yer almayan menkul kıymetlerin veya gayrimenkullerinin satışından elde ettikleri kazançlar ile menkul kıymet veya gayrimenkul ticareti ile uğraşan kurumların ellerinde bulundurdıkları değerlerin satışından elde ettikleri kazançlar, istisna kapsamı dışındadır.

Sermayeye eklenen bu kazançların beş yıl içinde herhangi bir surette işletmeden çekilmesi veya bu süre içinde işletmelerin tasfiyesi halinde, bu kazançlar o yılın kazancı sayılarak vergiye tabi tutulur.

Satışın yapıldığı yılı izleyen ikinci yılın sonuna kadar iştirak hissesi veya aynı mahiyette gayrimenkul satın alınması halinde, daha önce kurumlar vergisinden müstesna tutulan kazanç dolayısıyla zamanında tahakkuk ettirilmemiş vergiler yönünden vergi ziyayı meydana gelmiş sayılır.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununa ya da özel kanunlarına göre kurulan kooperatifler, ortağın sahip olabileceği en fazla pay tutarı dikkate alınmaksızın istisnadan yararlanırlar. Ancak, iştirak hisseleriyle gayrimenkullerinin satışından doğan kazanç; sermayeye eklenmeyerek özel bir fon hesabında gösterilir ve hiç bir şekilde ortaklara dağıtılmaz, kooperatifin amaçlarının gerçekleştirilmesinde kullanılır.

Bu istisnanın uygulanmasında anonim şirketler yönünden sermaye artırımı nedeniyle çıkarılacak hisse senetlerinin nama yazılı olması ve en geç altı ay içinde borsaya kote ettirilmesi şarttır. Borsaya kote ettirilecek hisse senetleri için, borsa tarafından istenen kotasyon şartlarına tam olarak uyulması esastır. Türk Ticaret Kanununun 391 inci maddesinin bu suretle gerçekleştirilecek sermaye artırımına aykırı hükümleri uygulanmaz."

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

19. Kurulduktan sonra Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıfların eğitim, sağlık, kültür ve bilimsel araştırma geliştirme amacıyla kurdukları iktisadî işletmelerinden sağladıkları kazançları.”

MADDE 10. — 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa 25 inci maddeyi takiben aşağıdaki mükerrer 25 inci madde eklenmiştir.

“Asgari Kurumlar Vergisi :

Kurumların, kurumlar vergisinden muaf veya müstesna kazançları ile Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 39 uncu maddesine göre indirim konusu gelirlerinin bulunması halinde, ödeyecekleri vergi; kurumlar vergisinden muaf veya müstesna tutulacak kazançları ile Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 39 uncu maddesine göre indirim konusu yapılacak gelirleri (İştirak kazançları hariç) toplamına ve kurumlar vergisi matrahına, bu Kanunun 25 inci maddesinde yazılı oranın uygulanması suretiyle hesaplanan verginin % 50'sinden az olamaz.

Bu şekilde hesaplanan vergiden, bu Kanunun 25 inci maddesine göre hesaplanan vergi ile Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 8 ve 15 numaralı bentlerine göre hesaplanan tevkif suretiyle ödenecek vergiler toplamı düşülerek, kurumların ödeyecekleri asgari vergi farkı hesaplanır. Asgari vergi farkının doğması halinde, bu vergi bu Kanun hükümlerine göre beyan edilerek ödenir.

Bakanlar Kurulu bu maddede yazılı % 50 oranını, kazanç ve iratların her biri için iş ve mükellef grupları, sektörler ve faaliyet konuları, kazancın elde edildiği ülkeler ve menkul kıymetlerin türüne göre topluca veya ayrı ayrı % 100'e kadar artırmaya veya sıfıra (0) kadar indirmeye yetkilidir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Maliye ve Gümrük Bakanlığınca tayin ve tespit edilir.”

MADDE 11. — 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 20. — Hayat sigorta şirketleri ve emekli sandıklarının hisse senedi ile Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 12 numaralı bendinin (a) alt bendinde yer alan yatırım fonlarına ait katılma belgelerinin alım satımından elde ettikleri gelirleri 5 yıl süreyle kurumlar vergisinden müstesnadır.”

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Harçlar Kanunu ile İlgili Değişiklik

MADDE 12. — 2.7.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun 63 üncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Bu Kanunun uygulanmasında, vergi değerinin tespitinde aşağıdaki hususlar ayrıca dikkate alınır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 11. — 3.5.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa 25 inci maddeyi takiben aşağıdaki mükerrer 25 inci madde eklenmiştir.

‘Asgari Kurumlar Vergisi :

MÜKERRER MADDE 25. — Kurumların, kurumlar vergisinden muaf veya müstesna kazançları ile Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 39 üncü maddesine göre indirim konusu gelirlerinin bulunması halinde, ödeyecekleri vergi; kurumlar vergisinden muaf veya müstesna tutulacak kazançları ile Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 39 üncü maddesine göre indirim konusu yapılacak gelirleri (iştirak kazançları hariç) toplamına ve kurumlar vergisi matrahına, bu Kanunun 25 inci maddesinde yazılı oranın uygulanması suretiyle hesaplanan verginin % 50’sinden az olamaz.

Bu şekilde hesaplanan vergiden, bu Kanunun 25 inci maddesine göre hesaplanan vergi ile Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin (A) fıkrasına 8 ve 15 numaralı bentlerine göre hesaplanan tevkif suretiyle ödenecek vergiler toplamı düşülerek, kurumların ödeyecekleri asgari vergi farkı hesaplanır. Asgari vergi farkının doğması halinde, bu vergi bu Kanun hükümlerine göre beyan edilerek ödenir.

Bakanlar Kurulu bu maddede yazılı % 50 oranını, kazanç ve iratların her biri için iş ve mükellef grupları, sektörler ve faaliyet konuları, kazancın elde edildiği ülkeler ve menkul kıymetlerin türüne göre topluca veya ayrı ayrı % 100’e kadar artırmaya veya sıfıra (0) kadar indirmeye yetkilidir.

Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esaslar, Maliye ve Gümrük Bakanlığınca tayin ve tespit edilir.”

MADDE 12. — 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 45 inci maddesinin (b) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“b) “Gayrimenkullerin ve hakların satışından, iştirak hisselerinin devir ve temlikinden doğan kazançlar” ve “arzi kazançlar” tabirleri, Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80 ve 82 nci maddeleri şumulüne giren kazanç ve iratları ifade eder. Ancak, bu kazançlarla ilgili sözü edilen maddelerde yer alan vergilendirmeme konusundaki istisna, kayıt, şart ve sürelerle sınırlamalar dikkate alınmaz.”

MADDE 13. — Tasarının 11 inci maddesi 13 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Harçlar Kanunu ile İlgili Değişiklik

MADDE 14. — 2.7.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun 63 üncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Bu Kanunun uygulanmasında, vergi değerinin tespitinde aşağıdaki hususlar ayrıca dikkate alınır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

a) Kayıtlı değer (emlak vergisi değeri), beyan dönemini takip eden yıllarda, Emlak Vergisi Kanunu hükümlerine göre hesaplanacak değerden az olmamak üzere, mükellef tarafından beyan edilen değer, Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca bir önceki yıl için belirlenmiş olan “yeniden değerlendirme oranı” ile çarpılması suretiyle tespit olunur.

b) Yeniden değerlendirme oranı; daha önce yeniden değerlendirme oranı uygulanmak suretiyle bulunan değer ile mükellef tarafından emlak vergisi veya tapu ve kadastro harcına esas olmak üzere beyan edilmiş olan değerlerden yüksek olanına uygulanır.

c) Yeni inşa edilen binalarda harca esas değer hesaplanmasında, Emlak Vergisi Kanununun 10 uncu maddesine göre arsa veya arsa payı (arazi dahil) değeri olarak daha önce beyan edilmiş olan değere “yeniden değerlendirme oranı” uygulanmak suretiyle tespit olunan, değer esas alınır.

d) Tapu ve kadastro harcı, yeniden değerlendirme oranı uygulanmak suretiyle bulunan değer ile mükellef tarafından beyan edilmiş olan değerlerden yüksek olanı üzerinden hesaplanır.

e) Mükelleflerin yukarıdaki hükümlere göre tespit edilecek değerlerden daha düşük beyanda bulunmaları halinde; harcın hesabında yeniden değerlendirme oranı uygulanarak tespit edilecek değerler esas alınır. Aradaki farka isabet eden harç, kusur cezalı olarak ikmalen tarh edilir.

f) Harcın hesabında yüz bin liraya kadar olan matrah kesirleri dikkate alınmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tayin ve tespiti Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkilidir.”

BEŞİNCİ BÖLÜM

İthalde Alınan Vergi ve Resimlere İlişkin Hükümler

MADDE 13. — 14.5.1964 tarihli ve 474 sayılı Kanunun 25.11.1982 tarihli ve 2716 sayılı Kanun ile değişik 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu Kanunun eki Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde yer alan eşyaların gümrük vergisi had ve nispetleri, Bakanlar Kurulunca, yılda bir kez ve Aralık ayında Resmî Gazetede yayımlanacak bir kararla sifıra kadar indirilebilir veya bu cetveldeki had ve nispetlerin % 50'sine kadar artırılabilir. Gümrük vergisi had ve nispetlerinin indirilmesine veya yükseltilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararının Aralık ayında Resmî Gazete'de yayımlanmaması halinde, daha önce tespit edilmiş bulunan gümrük vergisi had ve nispetlerinin takip eden yılda uygulanmasına devam olunur, Bakanlar Kurulu ayrıca, Tarifedeki notlarda gerekli değişiklikleri yapmaya, bu değişikliklerin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye de yetkilidir.

Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşma hükümleri saklıdır.”

MADDE 14. — 14.5.1964 tarihli ve 474 sayılı Kanuna ekli olup 10.11.1988 tarihli ve 3502 sayılı Kanun ile değişik Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 27.09, 27.10 (makine yağları hariç), 36.05 ve 37.06 numaralı pozisyonlarında yer alan eşyaların maktu gümrük vergisi tutarları, değer üzerinden alınan nispi gümrük vergisine dönüştürülmüş ve bu eşyalar için kanunî vergi nispeti % 25 olarak tespit edilmiştir.

7.3.1954 tarihli ve 6326 sayılı Petrol Kanununun değişik 112 nci maddesi hükümleri ile Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşma hükümleri saklıdır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

a) Kayıtlı değer (emlak vergisi değeri), beyan dönemini takip eden yıllarda Emlak Vergisi Kanunu hükümlerine göre hesaplanacak değerden az olmamak üzere mükellef tarafından beyan edilen değer, her yıl için Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca belirlenmiş olan “yeniden değerlendirme oranı”nda artırılması suretiyle tespit olunur.

b) Yeniden değerlendirme oranı; daha önce yeniden değerlendirme oranı uygulanmak suretiyle bulunan değer ile mükellef tarafından emlak vergisi veya tapu ve kadastro harcına esas olmak üzere beyan edilmiş olan değerlerden yüksek olanına uygulanır.

c) Yeni inşa edilen binalarda harca esas değer hesaplanmasında, Emlak Vergisi Kanununun 10 uncu maddesine göre arsa veya arsa payı (arazi dahil) değeri olarak daha önce beyan edilmiş olan değere “yeniden değerlendirme oranı” uygulanmak suretiyle tespit olunan, değer esas alınır.

d) Tapu ve kadastro harcı, yeniden değerlendirme oranı uygulanmak suretiyle bulunan değer ile mükellef tarafından beyan edilmiş olan değerlerden yüksek olanı üzerinden hesaplanır.

e) Mükelleflerin yukarıdaki hükümlere göre tespit edilecek değerlerden daha düşük beyanda bulunmaları halinde; harcın hesabında yeniden değerlendirme oranı uygulanarak tespit edilecek değerler esas alınır. Aradaki farka isabet eden harç, kusur cezalı olarak ikmalen tarh edilir.

f) Harcın hesabında yüz bin liraya kadar olan matrah kesirleri dikkate alınmaz.

Bakanlar Kurulu, kalkınmada öncelikli yörelerde yeniden değerlendirme oranını sınıra kadar (sıfır dahil) indirmeye veya birinci ve ikinci derecede öncelikli yörelerde farklı bir oran belirlemeye yetkilidir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tayin ve tespiti Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkilidir.”

BEŞİNCİ BÖLÜM

İthalde Alınan Vergi ve Resimlere İlişkin Hükümler

MADDE 15. — 14.5.1964 tarihli ve 474 sayılı Kanununun 25.11.1982 tarihli ve 2716 sayılı Kanun ile değişik 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 2. — Bu Kanunun eki Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde yer alan eşyaların gümrük vergisi had ve nispetleri, Bakanlar Kurulunca, yılda bir kez ve Aralık ayında Resmî Gazetede yayımlanacak bir kararla sınıra kadar indirilebilir veya bu cetveldeki had ve nispetlerin % 50'sine kadar artırılabilir. Gümrük vergisi had ve nispetlerinin indirilmesine veya yükseltilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararının Aralık ayında Resmî Gazetede yayımlanmaması halinde, daha önce tespit edilmiş bulunan gümrük vergisi had ve nispetlerinin takip eden yılda uygulanmasına devam olunur. Bakanlar Kurulu ayrıca, Tarifedeki notlarda gerekli değişiklikleri yapmaya, bu değişikliklerin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye de yetkilidir. Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşma hükümleri saklıdır.”

MADDE 16. — Tasarının 14 üncü maddesi 16 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Gümrük Vergisi Hâsılatının Dağılımı

MADDE 15. — Maliye ve Gümrük Bakanlığı Merkez Saymanlığınca, Gümrük İdareleri tarafından tahsil olunan gümrük vergisi hâsılatından, tahsil edildiği ayı takip eden bir ay içinde, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki müşterek Fon Hesabı ile liman işleten kamu iktisadî kuruluşlarının hesaplarına, Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen oranlarda pay aktarılır.

Bu maddenin uygulama usul ve esasları Maliye ve Gümrük Bakanlığınca belirlenir.

ALTINCI BÖLÜM

Gelir ve Kurumlar Vergileri Üzerinden Alınan Fonların Birleştirilmesine İlişkin Hükümler

MADDE 16. — Aşağıdaki gerçek kişi ve kurumlar, gelir veya kurumlar vergilerinin % 10'u oranında ayrıca fon payı öderler.

a) Kazanç ve iratlarını yıllık beyanname ile beyan eden gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri;

b) Gelir Vergisi Kanununun 101 inci maddesi gereğince kazanç ve iratlarını münferit beyanname ile beyan eden dar mükellef gerçek kişiler;

c) Kurumlar Vergisi Kanununun 22 nci maddesi gereğince vergiye tabi kazançlarını özel beyanname ile beyan eden dar mükellefiyete tabi yabancı kurumlar;

d) Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinde sayılan ödemelerden vergi tevkifatı yapmak zorunda olan sorumlular ile Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesi gereğince vergi tevkifatı yapmak zorunda olan sorumlular;

e) Kazançları götürü usulde tespit edilen mükellefler.

Ücretlerden tevkif suretiyle alınan gelir vergisi ile yıllık beyannameye dahil ücretlere isabet eden gelir vergisi üzerinden fon payı alınmaz.

Yukarıdaki % 10 oranını sıfır (0)'a kadar indirmeye ve tekrar kanunî oranına kadar yükseltmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

MADDE 17. — Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü ve Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddeleri gereğince vergi tevkifatı yapmak zorunda olan sorumlular hesapladıkları fon payını muhtasar beyannameye dahil ederek beyan ederler ve tevkif edilen vergilerle birlikte öderler.

Yıllık, münferit ve özel beyanname veren gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri, beyannamelerinde hesaplayacakları fon payını, ilgili gelir veya kurumlar vergilerinin ödeme süreleri içinde öderler. Ancak, beyannameye dahil kazanç ve iratlar üzerinden daha önce tevkif suretiyle alınan fon payı, beyanname üzerinden hesaplanan fon payına mahsup edilir.

Kazançları götürü usulde tespit edilen mükelleflerin ödeyecekleri fon payının hesabında, vergi karnelerinde yazılı matrahlar üzerinden hesaplanan gelir vergisi esas alınır. Hesaplanan fon payı gelir vergisi ile birlikte ödenir.

Mükellef ve sorumlularca ödenen fon payı, gelir ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider yazılmaz, gelir ve kurumlar vergilerine mahsup edilmez.

Fon payının beyan, mahsup ve ödenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkilidir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 17. — Tasarının 15 inci maddesi 17 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

ALTINCI BÖLÜM

Gelir ve Kurumlar Vergileri Üzerinden Alınan Fonların Birleştirilmesine İlişkin Hükümler

MADDE 18. — Tasarının 16 ncı maddesi 18 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Tasarının 17 nci maddesi 19 uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 18. — Mükellef ve sorumlularca hesaplanacak fon payının beyan, tarh, tahakkuk ve ödenmesi ile red ve iadesine ilişkin usul ve esaslar hakkında, Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunları ile Vergi Usul Kanunu ve Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Fon Payı Hâsulatının Dağılımı

MADDE 19. — Vergi daireleri ve saymanlıklarca tahsil edilen fon payı hâsulatından, Kanunla kurulan fonlara pay vermeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Maliye ve Gümrük Bakanlığı Merkez Saymanlığı, tahsil olunan fon payı hâsulatından, Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen oranlardaki payları, tahsil edildiği ayı takip eden bir ay içinde, ilgili fonlar adına Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde açılan hesap veya hesaplara aktarır.

Bu maddenin uygulama usul ve esasları Maliye ve Gümrük Bakanlığınca belirlenir.

MADDE 20. — Vergi daireleri ve saymanlıklarca gelir ve kurumlar vergilerinin belli bir nispeti olarak tahsil edilen fon payı hâsılatı, 2.2.1981 tarihli ve 2380 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile 27.6.1984 tarihli ve 3030 sayılı Kanunun 18 inci maddesi hükümlerine tabi değildir.

MADDE 21. — 7.11.1985 tarihli ve 3238 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin ikinci fıkrasının (h) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“h) Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri ile sorumluları tarafından hesaplanan gelir ve kurumlar vergileri üzerinden ayrıca ödenen fon payı hâsulatından, Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen oranda ayrılacak pay,”

MADDE 22. — 29.5.1986 tarihli ve 3294 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi aşağıdaki şekilde, beşinci fıkrasında yer alan “..(d) ve (e) bentleri ...” ifadesi, “...(d) bendi ...” şeklinde değiştirilmiştir.

“e) Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri ile sorumluları tarafından hesaplanan gelir ve kurumlar vergileri üzerinden ayrıca ödenen fon payı hâsulatından, Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen oranda ayrılacak paydan,”

MADDE 23. — 5.6.1986 tarihli ve 3308 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin 2 nci fıkrasının (e) bendi ile (j) bendinin ikinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“e) Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri ile sorumluları tarafından hesaplanan gelir ve kurumlar vergileri üzerinden ayrıca ödenen fon payı hâsulatından, Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen oranda ayrılacak pay,”

“Yukarıda f, g, h, i, v, j bentlerinde sorumlu tutulanlar tarafından hesaplanarak ödenmesi gereken fona ait meblağ hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.”

GEÇİCİ MADDE 1. — a) 1992 takvim yılında yıllık beyanname ile beyan edilecek kazanç ve iratlar,

b) Ölüm ve memleketi terk nedeniyle 1992 takvim yılında yıllık beyanname ile beyan edilen kazanç ve iratlar,

c) 1992 yılında münferit ve özel beyannamelerle beyan edilen kazanç ve iratlar,

d) 1992 takvim yılına ilişkin götürü matrahlar,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 20. — Tasarının 18 inci maddesi 20 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Tasarının 19 uncu maddesi 21 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 22. — Tasarının 20 nci maddesi 22 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 23. — Tasarının 21 inci maddesi 23 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 24. — Tasarının 22 nci maddesi 24 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 25. — Tasarının 23 üncü maddesi 25 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Tasarının Geçici 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

e) 1992 takvim yılında Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesi ile Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesi kapsamında yapılan ödemeler,

üzerinden hesaplanan gelir ve kurumlar vergilerinden ayrılacak fon payları hakkında, 7.11.1985 tarihli ve 3238 sayılı, 29.5.1986 tarihli ve 3294 sayılı, 5.6.1986 tarihli ve 3308 sayılı Kanunların ilgili hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

YEDİNCİ BÖLÜM

Kaldırılan Hükümler

MADDE 24. — a) 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa Kanunla eklenen geçici 27 nci madde,

b) 14.6.1989 tarihli ve 3571 sayılı Kanun ile değişik 26.1.1967 tarihli ve 827 sayılı Ulaştırma Altyapıları Resmî Kanunu,

c) 31.10.1990 tarihli ve 3675 sayılı İthalde Alınacak Damga Resmî Hakkında Kanun,

d) 2.2.1981 tarihli ve 2380 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi,

e) 7.11.1985 tarihli ve 3238 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin 5 inci fıkrası,

f) 29.5.1986 tarihli ve 3294 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

YEDİNCİ BÖLÜM
Kaldırılan Hükümler

MADDE 26. — a) 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa 3393 sayılı Kanunla eklenen geçici 28 inci maddenin (b) fıkrası,

b) 14.6.1989 tarihli ve 3571 sayılı Kanun ile değişik 26.1.1967 tarihli ve 827 sayılı Ulaştırma Altyapıları Resmî Kanunu,

c) 31.10.1990 tarihli ve 3675 sayılı İthalde Alınacak Damga Resmî Hakkında Kanun,

d) 2.2.1981 tarihli ve 2380 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi,

e) 7.11.1985 tarihli ve 3238 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin 5 inci fıkrası,

f) 29.5.1986 tarihli ve 3294 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları,

yürürlükten kaldırılmıştır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 25. — Bu Kanunun;

a) 1 inci maddesi-1992 yılı kazançlarına da uygulanmak üzere yayımı,

b) 3, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 ve 24 üncü maddeleri
1.1.1993,

c) Diğer hükümleri yayımı;
tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 26. — Bu Kanun hükümlerini Maliye ve Gümrük Bakanı yürütür.

S. Demirel

Başbakan

Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.

Prof. E. İnönü

Devlet Bakanı

Prof. T. Çiller

Devlet Bakanı

İ. Téz

Devlet Bakanı

Prof. T. Akyol

Devlet Bakanı

O. Kılerciöđlu

Devlet Bakanı

Ö. Barutçu

Devlet Bakanı

E. Şahin

Devlet Bakanı

M. Batallı

Millî Savunma Bakanı

N. Ayaz

Dışişleri Bakanı

H. Çetin

Millî Eğitim Bakanı

K. Töptan

Sağlık Bakanı

Y. Aktuna

Tarım ve Köyişleri Bakanı

N. Cevheri

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. T. Köse

Kültür Bakanı

D. F. Sağlar

Orman Bakanı

V. Tanır

Devlet Bakanı V.

E. Ceyhan

Devlet Bakanı

E. Ceyhan

Devlet Bakanı

A. Gönen

Devlet Bakanı

G. Ergenekon

Devlet Bakanı

M. Kahraman

Devlet Bakanı

M. A. Yılmaz

Devlet Bakanı

Ş. Ercan

Adalet Bakanı

M. S. Oktay

İçişleri Bakanı

İ. Sezgin

Maliye ve Gümrük Bakanı

S. Oral

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Prof. O. Kumbaracıbaşı

Ulaştırma Bakanı

Y. Töptün

Çalışma ve Sos. Güvenlik Bakanı

M. Moğullay

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

E. Faralyalı

Turizm Bakanı

Prof. A. Ateş

Çevre Bakanı

B. D. Akyürek

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 27. — Bu Kanunun;

a) 5, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 ve 25 inci maddeleri 10 uncu maddesiyle 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesine eklenen 18 numaralı bent hükmü ve 26 ncı maddesi ("a" fıkrası hariç) 1.1.1993,

b) 1, 3, 4, 6, 8, 9, 10 (Bu madde ile 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesine eklenen 18 numaralı bent hükmü hariç), 11 ve 12 nci maddeleri ile 26 ncı maddesinin (a) fıkrası hükmü 1.1.1992 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı,

c) 14 üncü madde hükmü 1.9.1992,

d) Diğer hükümleri yayımı,
tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 28. — Tasarının 26 ncı maddesi 28 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

